

18. E18-LOKALITETENES RELASJONELLE STRUKTUR

Steinar Solheim

INNLEDNING

Bosetningsmønster og boplasstyper er velkjente tema, og i norsk steinalderarkeologi er det utarbeidet flere modeller for definering av boplasstyper. Et fellestrekk, i hvert fall siden 1980-tallet, er inspirasjonen fra Binford's tilnærming til romlig organisering og bosetningssystemer (Binford 1980). Definering av lokalitetstyper, ofte basert på bosetningsintensitet, har vært en sentral utfordring (se Persson 2010b:47). Boplasstypene er blitt definert relasjonelt innenfor et overordnet bosetningssystem, hvor bruksintensitet og brukslengde basert på absolutte og relative mengder funn synes å være de viktigste kriterier. Videre er faste strukturer, som ildsteder og tufter, blitt tatt til inntekt for opphold av lengre varighet (f.eks. Indrelid 1973; Ballin og Jensen 1995; Bergsvik 2006). Binford har påpekt at arkeologiske funn skaper et statisk mønster av ting distribuert i rom. Etnoarkeologiske eller etnografiske studier er, ifølge Binford, derfor en nødvendighet for å forstå dynamikken som har skapt disse romlige mønstrene (Binford 1980:4–5). Dette er blitt tatt til følge i norsk steinalderforskning, hvor både arkeologiske og etnografiske modeller har vært viktige for å studere boplassene (f.eks. Nærøy 2000; Bergsvik 2001; Åstveit 2008d; jf. Hernek 2005). Analogibruk er nyttig, men kan også bli et problem for arkeologien ved at kildematerialets utsagn reduseres, og at formulerte tolkningsmodeller blir viktigere enn det arkeologiske materialet (Vogel 2010; se også Madsen 1988:8). Modellen får slik sett forrang for det arkeologiske materialet.

I dette kapittelet skal boplassenes relasjon til hverandre studeres. E18-prosjektets lokaliteter har variert utforming og organisering og er på grunn av sin (arkeologiske) samtidighet godt egnet til å studere bosetningsmønstre etter tidligere utarbeidete modeller (f.eks. Ballin og Jensen 1995). Denne analysen vil imidlertid basere seg på statistiske metoder for å studere boplassene. Målsettingen er å studere relasjonen mellom boplassene gjennom en undersøkende og deskriptiv analyse. Dette skal gjøres med utgangspunkt i en korrespondanseanalyse.

OM KORRESPONDANSEANALYSER

Kort sagt er korrespondanseanalyse en metode for å bearbeide statistisk informasjon (Rosenlund

1995:55). Metoden er induktiv og utforskende, og ved å gå fra det singulære og partikulære til det generelle kan den benyttes til å synliggjøre strukturer eller mønstre i et større datasett (Broady 1991:510; Rosenlund 1995:56). Metoden avslører motsetninger og likheter – det vil si relasjonene mellom variablene i et datasett.

Utgangspunktet for analysen er en krysstabell med flere variabelverdier, og målsettingen er å fremstille alle variabelverdiene i et todimensjonalt diagram. De underliggende strukturene i datamatriksen kan på denne måten presenteres visuelt i et korrespondansekart, der et punkts plassering i korrespondansekartet er gitt ut fra punktet sin relasjon til de andre punktene i matriksen. Alle verdier i matriksen vektet således mot hverandre. Et aspekt ved metoden som er viktig å huske, er at den er velegnet til å *skape* hypoteser eller modeller fremfor å teste slike (Broady 1991:505–506, 522; Rosenlund 1995:57). Metoden er altså utforskende og undersøkende fremfor bekreftende.

Metoden er kanskje best kjent gjennom Bourdieus analyser av smaksvariasjon i det franske samfunn (Bourdieu 1995), men metoden er også anvendt i arkeologisk forskning (f.eks. Madsen 1988; Shennan 1997; Petersson 2004; 2007; Glørstad 2006b; Vogel 2010). Særlig viktig her er Vogels analyser av de mesolittiske Stormossen-boplassene i Sverige (Vogel 2010; se også Guinard og Vogel 2006), hvorfra inspirasjonen for analysen av E18-prosjektets lokaliteter er hentet. En viktig tanke i Vogels arbeid, og som er i tråd med forskningen til statistikeren, og metodens opphavsmann, Jean-Paul Benzécri (Broady 1991; Hjellbrekke 1999:8), er at modellen må følge datamaterialet fremfor at data følger modellen. Det er derfor essensielt å tydeliggjøre og visualisere datamaterialet på en måte som åpner for mer inngående analyser.

Målet med korrespondanseanalysen er å avsløre variasjonene og synliggjøre relasjonsmønstrene i den samlede sammensetningen av det littiske materialet fra de mellommesolittiske boplassene (jf. Broady 1991:512). Dette vil gjøres gjennom flere steg for å oppnå økt forståelse av relasjonen mellom lokalitetene. Det vil likevel være nødvendig med en mer kvalitativ studie av datamaterialet for å klarlegge hva variasjonene representerer.

forskjellig sammenlignet med de øvrige lokalitetene. Ulikheten mellom Nordby 1 og de andre lokalitetene er også så stor at den dominerer over de andre profilforskjellene i matrisen. Årsaken til forskjellen er at Nordby 1 er en lokalitet med få littiske funn og få funnkategorier. Den har en relativ overrepresentasjon av kategoriene bipolare kjerner, andre kjerner, slipeplater og retusjerte mikroflekker/avslag sammenlignet med de øvrige lokalitetene. Lokaliteten kan dermed, også uten en korrespondanseanalyse, oppfattes som en atypisk lokalitet, men forskjellen blir svært tydelig i korrespondansekartet.

Aktiviteten på Nordby 1 har etterlatt få spor i form av littisk materiale. I slitesporsanalysen av funnmaterialet er det påvist saging og skraping av tre og gevir samt at et avslag kan ha vært brukt til skraping av hud/skinn. Enkelte mikroavslag er satt i sammenheng med oppretusjering av skrapere. Aktiviteten på Nordby 1 har dermed vært mer omfattende enn hva steinmaterialet tilsier, og det indikerer at bearbeiding av organisk materiale fremfor produksjon av flintredskaper har vært en sentral aktivitet (se C. Persson 2012:133–137).

Ulikheten mellom Nordby 1 og de andre lokalitetene styrer bildet i korrespondansekartet. Der Nordby 1 skiller seg ut, er de øvrige lokalitetene samlet med en viss spredning nær krysningspunktet mellom aksene. Dette tyder på at det er en overordnet likhet i funnsammensetningen mellom disse. Langs den vertikale akse 2 (forklaringsverdi 20,9 %) er det større variasjon, og ved å ta Nordby 1 ut fra korrespondanseanalysen skal forholdet mellom de andre lokalitetene studeres nærmere. I korrespondansekartet har flertallet av gjenstandskategoriene en jevn fordeling fra den positive til den negative siden langs akse 2 samtidig som de er samlet langs akse 1. Det kan sluttet at variablene, det vil si funnmaterialet, fordeler seg jevnt mellom lokalitetene.

Tolkning av korrespondanseanalysen – steg 2

Ved en fortsatt studie uten Nordby 1 oppnår man en mer detaljert analyse av de andre lokalitetene, og korrespondanseplottet endrer seg (figur 18.2). Akse 1 har fremdeles størst forklaringsverdi (54,4 %), og lokalitetene har nå større spredning langs denne aksene, hvilket tilsier at det er variasjon mellom dem. Det bør likevel påpekes at lokalitetene ligger relativt samlet i plottet, og at liten variasjon betyr at funnfordelingen på lokalitetene er relativt lik. Korrespondanseanalysen danner et godt utgangspunkt for videre analyse, og enkelte trender kan studeres mer inngående. Det er viktig å huske at analysen viser en tendens og ikke et absolutt mønster. Dersom nye lokaliteter blir

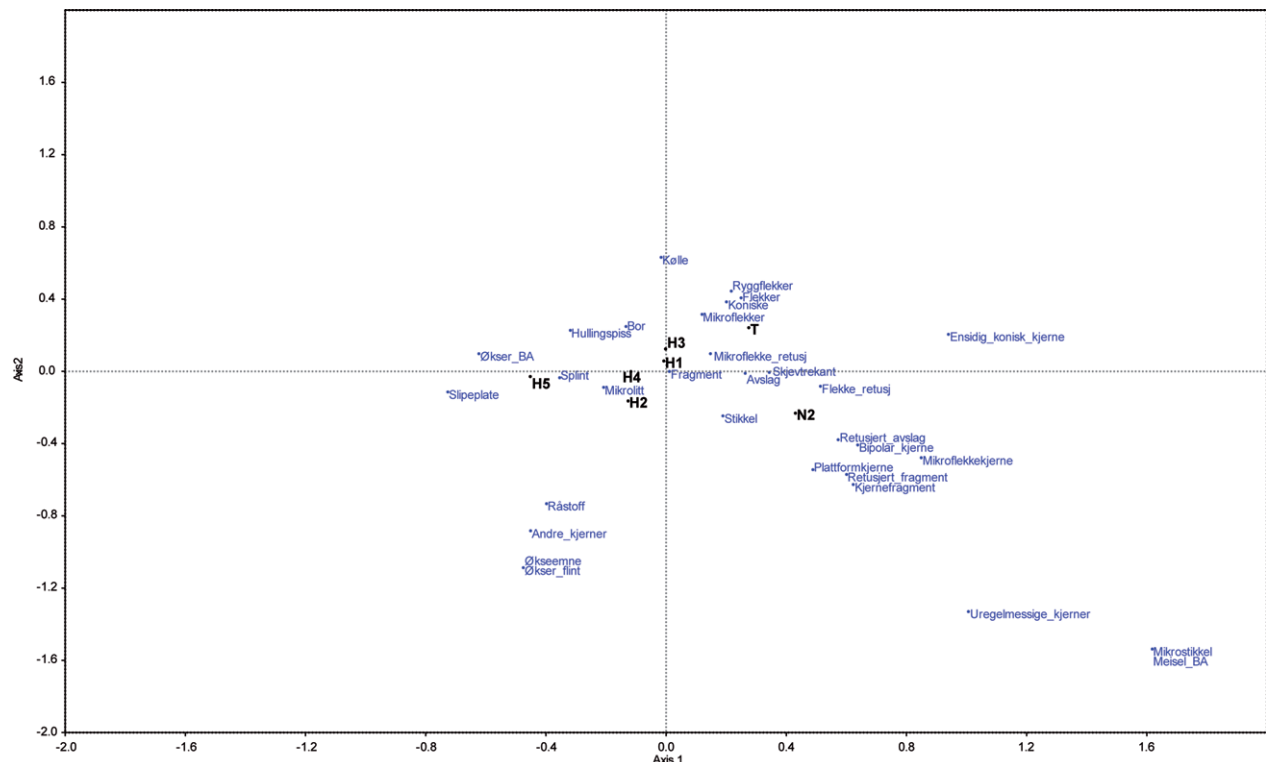
inkludert i analysen, vil mønsteret bli endret.

Det er ikke tegn til at lokalitetenes aldersmessige forskjell gir utslag i den utførte korrespondanseanalysen. Dersom kronologiske forhold spiller inn i analysen, burde man kunne forvente seriasjon etter alder langs aksene eller at jevngamle lokaliteter samlet seg i plottet. Ettersom det ikke er mulig å utlede meningsfulle kronologiske variasjoner fra korrespondanseplottet, kan det argumenteres for at den materielle kulturen er sammenfallende og vedlikeholdes i hele det undersøkte tidsrommet. Dette finner også støtte i gjennomgangen av det samlede materialet i forrige kapittel, hvor ingen klare tidsmessige brudd ble påvist. Man må dermed legge til grunn at det er funksjonsforskjeller, basert på sammensetningen av steinmaterialet, som blir fanget opp i analysen.

Sammenlignet med den første korrespondanseanalysen blir dermed enkelte tendenser videreført når Nordby 1 tas ut av analysen. Ingen tydelige grupperinger mellom lokaliteter er observerbare, bortsett fra at Hovland 1 og Hovland 3 har tette relasjoner og ligger nær aksenes skjæringspunkt. Man skal være forsiktig med å overtolke korrespondansekart, men enkelte forhold kan likevel løftes frem: Lokalitetene er plassert relativt i forhold til hverandre i plottet. Det er imidlertid ikke svært stor avstand mellom dem, og de har dermed visse likhetstrekk. Man kan derfor slutte at lokalitetene viser spor etter samme materielle kultur og kulturelle tradisjon.

Nærheten mellom lokalitetene i plottet indikerer, som vist i analysens første steg, at de har en lik eller lignende fordeling av funn. Den største variasjonen er å finne langs akse 1, hvor Hovland 5, Tørstvet og Nordby 2 danner ytterpunktene. På akse 2 er det forholdsvis lite som skiller mellom lokalitetene, men det er verdt å merke seg at funnkategoriene som er mest sjeldne (køller, flintøkser/emner, meisel), danner ytterpunktene langs akse 2. Det er likevel viktig å huske at det er den samlede fordelingen av materialet på og mellom lokalitetene som styrer deres plassering i plottet, mer enn hva enkeltgjenstander gjør. Observasjonen av at Hovland 5 og Nordby 2 er ytterpunkter, og dermed to svært ulike lokaliteter, finner også støtte i tolkningen av dem. Hovland 5 virker å være besøkt én gang, mens Nordby 2 er tolket som brukt gjentatte ganger.

Skjæringspunktet mellom aksene er dannet av en tilfeldig fordeling av datamaterialet og indikerer gjennomsnittlig fordeling av variablene (Rosenlund 1995:63). Som nevnt er Hovland 1 og Hovland 3 posisjonert nær hverandre i korrespondansekartet, og lokalitetene, spesielt Hovland 1, ligger nær

Figur 18.2. Korrespondanseanalyse uten Nordby 1. Forklaringsverdi: akse 1: 54,39 %, akse 2: 17,43 %, samlet forklaring: 71,82 %. H1 = Hovland 1, H2 = Hovland 2, H3 = Hovland 3, H4 = Hovland 4, H5 = Hovland 5, N2 = Nordby 2, T = Torstvet.

skjæringspunktet. Funnmaterialet fra lokalitetene har dermed en gjennomsnittlig fordeling sammenlignet med hele matrisen og de andre lokalitetene. Hovland 5, Nordby 2 og Torstvet avviker mest fra gjennomsnittet. Hovland 1 og Hovland 3 har innslag av de fleste funntyper, og fordelingen av dem er i overensstemmelse med den generelle fordelingen i matrisen. Ut fra en antakelse om at lokaliteter med mye funn viser til stor variasjon i aktiviteter (f.eks. Boaz 1998:80; Bergsvik 2006:49–50; Pedersen 2008:98–99), er det ikke overraskende at disse boplassene har den mest gjennomsnittlige fordelingen. Samlet kan dette være en indikasjon på at boplassene har vært sentrale punkter i et større og sammensatt bosetningssystem.

Dersom én eller flere variabler ligger nær en lokalitet i korrespondansekartet, indikerer det at variablene er nær knyttet til og er typiske for lokaliteten. Variablene har da en relativ overrepresentasjon på lokaliteten beregnet ut fra matrisen som helhet. Der Hovland 1 og Hovland 3 lå nær skjæringspunktet, danner Torstvet et av ytterpunktene til høyre i kartet. Korrespondansekartet viser sammenheng mellom Torstvet og variablene ryggflekker/flekke/mikroflekker og koniske kjerner, altså rester etter flekkeproduksjon. Både korrespondanseplottet

(figur 18.2) og oversikten over funnene (figur 17.6) viser en relativ dominans av disse kategoriene på Torstvet. Aktiviteten kan betegnes som spesialisert og rettet mot flekke- og redskapsproduksjon. Mansrud har tolket nettopp flekkeproduksjon som hovedaktiviteten som har foregått på boplassen, og videre at tilvirkning og/eller vedlikehold av redskaper har forekommet. Den lite varierte aktiviteten i steinmaterialet indikerer trolig en form for spesialisert virksomhet, hvilket forklarer plasseringen og posisjonen som et ytterpunkt i plottet, et stykke unna Hovland 1 og Hovland 3.

I analysen er det tiltrekning mellom Nordby 2 og variablene plattform-, mikroflekke- og bipolare kjerner samt kjernefragment og retusjert avslag/fragment. Samtidig ligger kategoriene uregelmessige kjerner, meisel og mikrostikkel i plottets ytterkant og nærmest Nordby 2 sin posisjon. Det er en relativ dominans av de nevnte kategoriene på lokaliteten sammenlignet med de øvrige lokalitetene. Bergartsmeisel og mikrostikkel er funnet kun på Nordby 2 og bidrar til å plassere lokaliteten i plottet. Samtidig er avstanden mellom Nordby 2 og variablene flekker/mikroflekker/ryggflekker tydelig i plottet. Der funnsammensetningen på Nordby 2 har markante innslag av restprodukter etter flekkeproduksjon, er

innslagene av flekker/mikroflekker til sammenligning begrenset. Avslagsmaterialet er trolig biprodukter fra flekkeproduksjon, og det er foreslått at ferdigpreparerte kjerner og flekker er blitt fraktet til og ut av lokaliteten. Lokalitetene består av fem funnkonsentrasjoner eller aktivitetsområder, hvorav to er antatt å være samtidige. Koxvold har vurdert lokaliteten som en base for midlertidig opphold i tilknytning til spesialisert virksomhet. Den teknologiske analysen peker tydelig på at den er en del av et større bosetningssystem, ettersom artefakter er fraktet inn på og ut av lokaliteten. Oppfatningen av Nordby 2 som en spesialisert lokalitet kommer til uttrykk også i plottet, hvor den danner ytterpunktet til høyre langs akse 1, men også ytterpunkt på den negative siden av akse 2.

Hovland 2 og Hovland 4 ligger i en vanskelig definerbar mellomposisjon, men begge har en relativt gjennomsnittlig fordeling av materiale. Hovland 2 sin posisjon i plottet er påvirket av tilstedeværelsen av flintknoller (*råstoff*), flintøkser og økseemner. Dette er de mest karakteristiske trekkene i funnmaterialet fra lokaliteten, og de opptrer samlet i et flintdepot. Hovland 4 er på sin side trukket mot venstre i plottet på grunn av en relativ dominans av bergartsøkser, splinter og slipeplater.

Hovland 5 danner ytterpunktet på den negative siden av akse 1 og skiller seg tydelig ut fra de andre lokalitetene. Som på Hovland 4 utgjør kategoriene slipeplater, bergartsøkser og splinter viktige innslag. Lokaliteten har en lav andel avslag og relativt få innslag av og lite variasjon i redskapstyper og kjerner/kjernefragmenter. Lokaliteten har også mindre variasjon i funntyper enn de andre lokalitetene, bortsett fra Torstvet.

Fra data til modell?

Det er ikke observert meningsfulle kronologiske trekk i den utførte korrespondanseanalysen. Dersom korrespondanseanalysen skal brukes til å belyse bosetningsmønsteret, må det legges til grunn at lokalitetene er arkeologisk samtidige, og at de representerer et gjentakende mønster for handling innenfor det undersøkte tidsrommet. Kontinuitet er synlig i materiell kultur og økonomi, og lokalitetene kan ansees som materielle mønstre skapt gjennom handlinger og situasjoner som er blitt repetert etter et overordnet prinsipp (f.eks. Crombé mfl. 2006). Boplassene kan dermed vurderes som en historisk struktur eller fenomen, som *kulturell reproduksjon*, fremfor enkelthandlinger eller en avgrenset kulturell kontekst (Vogel 2010:144–145). Lokalitetene har likevel hatt ulik dynamikk innenfor et overordnet

bosetningsmønster og kan bli ansett som punkter i landskapet hvor både enkelthendelser og langvarige og gjentakende handlinger har foregått. Korrespondanseanalysen har i så måte bidratt til å synliggjøre hvordan lokalitetene utgjør (deler av) et bosetningssystem hvor en relasjonell tankegang må ligge til grunn for forståelsen. Ved å se nærmere på materialets sammensetning kan dette komme klarere frem.

Ved å studere den relative funnsammensetningen er det påvist variasjoner mellom lokalitetene. Det er også pekt på enkelte variabler som påvirker lokalitetenes plassering i plottet og skiller dem fra hverandre. Enkelte trekk i funnmaterialet kan gi ytterligere indikasjoner på den funksjon eller posisjon som lokalitetene hadde innenfor et større bosetningssystem.

Den standardiserte flekketeknologien med bruk av indirekte teknikk og trykkteknikk på koniske og ensidig koniske kjerner settes gjerne i sammenheng med mobilitet i samfunn (Andrefsky 2005:224–229; jf. Andrefsky 1994). Standardisert teknologi tillater planlegging og langsiktig tenkning når det gjelder redskapsproduksjon (*curated technology*). Samtidig åpner det dominerende konseptet for flekkeproduksjon, hvor flekkebreddene varierer, for å tilvirke flere forskjellige redskapstyper (jf. Hertell og Tallavaara 2011:98). På flere av prosjektets lokaliteter er det blitt gjort en inndeling i flinttyper under klassifiseringen av funnmaterialet. Dette har gitt en detaljert oppløsning på funnmaterialet som helhet og gjør det mulig å trekke ut informasjon som kan belyse bruken av boplassene innenfor et overordnet mønster.

Hyttetuften og de øvrige strukturene på Hovland 3 er gode indikasjoner på at boplassen har vært benyttet i et lengre tidsrom eller gjentatte ganger. Dette kan vitne om hvilken rolle boplassen kan ha hatt i et sosialt system (Glørstad 2010; Åstveit 2010; Stene mfl. 2010). Det er, også på Hovland 1, påvist spor etter omfattende redskapsproduksjon, bruk og vedlikehold av redskaper samt faste strukturer, som ildsteder og kokegroper, og det er rimelig å kalle dette for basisboplasser i tråd med for eksempel Binforde's definisjon (Binford 1980:9). Boplassenes lokalisering ved en mulig brakkvannslagune tilsier at ressurstilgangen har vært god og stabil. Det er nemlig hevdet at laguneområder eller bukter den i indre skjærgården har høy bioproduksjon (Welinder 1981b:155–156). De gode naturforutsetningene kan være årsaken til at boplassen ble anlagt her. I det videre vil jeg ta det for gitt at disse boplassene var sentrale punkter i bosetningssystemet.

I tillegg til at det overordnede teknologiske

konseptet indikerer mobilitet i samfunnet, kan flintanalysene klargjøre dette på et lavere analysenivå. Flintanalysene på de øvrige lokalitetene har nemlig synliggjort hvordan materiale er blitt fraktet inn på og ut av lokalitetene. Dette gjelder spesielt for flekke- og kjernematerialet. På Hovland 5, Nordby 2, Torstvet og Hovland 2 er det identifisert fravær av kjerner av flinttyper hvor det foreligger flekker og kjernefragmenter. Dette vitner om at kjernene enten er totalt nedreduert eller er fraktet ut av lokalitetene. Det er funnet flere nedreduerte kjerner på lokalitetene, og spesielt på Nordby 2. Innenfor et avgrenset område ble det her funnet flere oppbrukte, men ikke totalt opphugde, mikroflekkekjerner. Dette gir indikasjoner på høy, men ikke total utnyttelsesgrad av råstoff. Fraværet av kjerner av flinttyper hvor det finnes flekker og kjernefragmenter, tolkes dermed som at kjernene er blitt fraktet ut av lokalitetene. Dette kan igjen kobles til den standardiserte teknologien, der det ble planlagt fremtidig bruk av kjernene for annen produksjon.

Det er også funnet flere flekker og redskaper som ikke kan være slått fra kjernematerialet på lokalitetene (f.eks. Nordby 2, Hovland 5). Fraværet av kjerner og kjerneprepareringsavfall er tegn på at flekker og ferdige redskaper er blitt fraktet til lokaliteten og brukt og forkastet der. I særlig grad vitner materialet fra Nordby 2 om mobilitet og bevegelse i landskapet. Av de 18 definerte flinttypene er det funnet kjerner kun i 8 av variantene. Eigeland beregner i sin analyse at minst 30 prosent av kjernene er blitt fraktet ut og tatt med videre. En annen observert situasjon som vitner om mobilitet, er det påviste produksjonsavfallet fra en kjerneøks på Hovland 5. Kun avfallet fra produksjonen ligger igjen, men øksen kan ha blitt brukt på lokaliteten før den ble tatt med videre. Hvordan redskaper er blitt fraktet mellom boplasser, kommer også til syne på Nordby 1, hvor det er få spor etter tilvirkning av steinredskaper, men påvist aktiviteter knyttet til bearbeiding av organisk materiale.

Flekkematerialets breddemål ble presentert i forrige kapittel. Det kan sees likheter i fordelingen av flekkebredder på samtlige lokaliteter bortsett fra Hovland 2. Grafen fra Hovland 2 viser en bimodal fordeling og et fravær av flekker på mellom 0,6 og 0,8 cm. Fordelingen er ikke studert i relasjon til flinttypeinndeling eller enkeltkonsentrasjoner. Det finnes flere mulige tolkninger av dette forholdet. Én mulighet er at enkelte kjerner var relativt små og var blitt benyttet over tid da de ble fraktet inn på lokaliteten, og at relativt smale flekker ble tilvirket fra kjernene. Det er observert at kjernene på lokaliteten

generelt er av liten størrelse. Flekkematerialet indikerer imidlertid at også tidligere steg i produksjonen er representert i materialet. Det kan være at dette forholdet i flekkematerialet speiler ulike opphold. En annen mulig forklaring er at flekker innenfor breddeintervallet 0,6–0,8 cm kan ha blitt fraktet ut av lokaliteten, for eksempel som egger i kompositredskaper. Det er i den sammenheng interessant å se at ca. 55 prosent av alle mikrolitter fra prosjektet ligger innenfor dette breddemålet. Forholdet bør studeres nærmere før man trekker en sikker konklusjon. Tolkningene peker imidlertid på mobilitet i materialet, hvor det førstnevnte forholdet er knyttet til aktivitet før oppholdet på Hovland 2, mens den andre tolkningen peker mot fremtidig aktivitet utenfor lokaliteten.

Det er altså flere trekk som vitner om forflytning mellom eller til og fra lokaliteter. Man kan hevde at mobiliteten i samfunnet former det arkeologiske materialet på lokalitetene. Andre forskere har her argumentert for at *forventet mobilitet*, fremfor det faktiske bosetningsmønsteret, styrer hvordan samfunnet og boplassen organiseres (Kent 1991; Vogel 2010:72). Slik planlegging og forventet mobilitet kommer til syne gjennom depotet på Hovland 2, hvor nedleggingen av råstoff og emner til økser og kjerner vitner om en planlagt retur til lokaliteten og fremtidig bruk av råstoffet.

Der flere av lokalitetene vitner om mobilitet, kan Hovland 3 med funnet av hyttetuften på sin side si noe om stabilitet, lengre bosetning og en forventet retur til stedet. Hyttetuften og dateringssekvensen i kulturlaget gir indikasjoner på gjentakende bruk. Det vil her være et interessant studium å kartlegge hvordan de teknologiske aspektene i materialet fremstår sammenlignet med de øvrige boplassene. Boplassens utforming og organisering gir imidlertid tegn på dynamikken i bosetningssystemet, hvor det har vært behov for og bruk av mer langvarige og stabile bosetninger. Samtidig blir samfunnets mobile karakter belyst av sammensetningen av materialet fra de øvrige og mindre lokalitetene.

AVSLUTNING

Gjennom korrespondanseanalysen er sammenhenger som det normalt er vanskelig å få øye på, blitt synliggjort (jf. Vogel 2010:162), og det kan se ut som det er et relasjonelt mønster mellom lokalitetene (jf. Hjellbrekke 1999:36). I det første plottet fremkom det tydelig at Nordby 1 skilte seg ut fra de øvrige lokalitetene, som var posisjonert nærmere hverandre. I det andre korrespondanseplottet ble variasjonene mellom disse lokalitetene synliggjort

og studert, og det kom frem at det var enkelte, viktige forskjeller mellom dem. Analysen viser at den materielle kulturen har fellestrekk på alle lokalitetene, og at de økonomiske forutsetningene har vært de samme. Materialet sorteres ikke kronologisk i korrespondanseanalysen, og det påviste mønsteret er derfor tolket som en funksjonell variasjon mellom lokalitetene. Mønsteret som ble etablert mellom lokalitetene, er derfor tatt til inntekt for en overordnet organisering av bosetningssystemet i det undersøkte tidsrommet. Dette er gjort på grunnlag av funnmaterialets sammensetning på lokalitetene fremfor absolutte mengder funn. Det etablerte mønsteret ble igjen koblet til mer inngående analyser av funnmaterialet og identifiserte strukturer, og det framkom at det er variasjoner og dynamikk innenfor bosetningssystemet.

Sammenholdes korrespondanseanalysen med observasjonene i funnmaterialet og bosetningsorganiseringen, kan lokalitetene samlet bli tolket som et dynamisk system av punkter eller plasser i landskapet. På enkelte steder har det foregått langvarige og gjentakende aktiviteter, mens andre har vært kortvarige og representerer enkelthendelser – og mennesker har beveget seg mellom disse plassene. Hovland 1 og 3, som lå nær aksenes krysningspunkt og dermed har en gjennomsnittlig fordeling av funn, er fremholdt som stabile og langvarige boplasser med boligkonstruksjoner og variert aktivitet. De øvrige lokalitetene er på sin side preget av mobilitet i

råstoff og redskaper og kan vitne om kortere opphold og mer spesialisert bruk. Et godt eksempel her er Nordby 1, som tydelig skilte seg ut fra de andre lokalitetene. Lokaliteten har få spor etter tilvirkning av redskaper, men slitesporsanalysene indikerer aktivitet rettet mot bearbeiding av organisk materiale. Nordby 2 vitnet på sin side om høy mobilitet i materialet og at boplassen trolig er blitt benyttet ved flere anledninger.

Det er forsøkt å vise hvordan lokalitetene er rester etter et sosialt system reproduisert over tid, og hvordan dette skaper mønstrene i det arkeologiske materialet (Vogel 2010:145). Det er variasjon mellom lokalitetene, men til tross for dette viser likhetstrekk i funnsammensetningen og teknologiske trekk at de tilhører samme kulturelle tradisjon. Funnmaterialet peker i flere tilfeller tilbake på aktiviteter utført annetsteds, men også mot planlegging av kommende aktiviteter som er blitt forberedt på lokalitetene. Det har vært fremhevet at nettopp denne mobiliteten kan være med på å forme sammensetningen av funnmaterialet fra lokalitetene. De spesialiserte, kortvarige lokalitetene viser sammen med de mer langvarige og stabile bosetningene at bosetningssystemet i perioden har vært sammenfatt. Dette er med på å utfordre tanken om det mellommesolittiske samfunnet som bestående av svært mobile sosiale grupper (f.eks. Jaksland 2001:116) og belyser heller nyansene som har eksistert i organiseringen av samfunnet.